

National Institute for Public Health
and the Environment
Ministry of Health, Welfare and Sport

Plan van aanpak

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T (10)261
0720@rivm.nl

Date
15 June 2020

Onderwerp	Versterking van de personele IZB capaciteit in de Caribische regio
Contact	IHR netwerk

Achtergrond

Vanaf het begin van de uitbraak van COVID-19 hebben de (ei)landen stevig ingezet op strenge containment maatregelen, met een duidelijk effect. Momenteel werkt men hard aan richtlijnen en voorwaarden die het mogelijk moeten maken om de economische activiteiten weer voorzichtig te kunnen hervatten. De huidige COVID-19-uitbraak doet daarmee een zwaar beroep op de personele capaciteit van de publieke gezondheidszorg. Omdat deze personele capaciteit voor de publieke gezondheid op de (ei)landen niet voldoende is om deze langdurende crisis op een verantwoorde wijze het hoofd te bieden, is in het 2e OMT Cariben van 24 april 2020 geadviseerd dat versterking van de personele capaciteit van de publieke gezondheidszorg cruciaal is, wil men de grenzen weer openen voor toerisme.

Sinds begin van de COVID-19 introductie op de (ei)landen medio maart 2020 is de publieke gezondheid intern opgeschaald met personeel uit andere afdelingen en/of organisaties. Deze mensen zijn getraind in bron- en contactopsporing en monsterafname om het team van de infectieziektebestrijding ad hoc te kunnen ondersteunen. Dit personeel moet echter op een gegeven moment weer terug naar hun eigenlijke organisatie (onderdeel) of als ze langer ingezet worden komen andere volksgezondheidsdoelen (vaccinaties e.d.) onder druk te staan. De langdurende inzet en zware belasting van het beschikbare public health-personeel vergt op sommige (ei)landen zijn tol. De beperkte personele capaciteit heeft ook invloed gehad op de effectiviteit van de COVID-19-bestrijding.

Hooggekwalificeerd personeel (arts IZB, arts-epidemioloog, sociaal verpleegkundigen) voor de inhoudelijke ondersteuning en coördinatie van de infectieziektebestrijding is in de regio moeilijk te verkrijgen, onder meer doordat er in de regio geen opleidingen voor deze beroepen zijn en omdat de salarissen in Aruba, Curaçao en Sint Maarten lager zijn dan de salarissen die in Nederland worden betaald voor dergelijke functionarissen. De recente bezuinigingsopdracht maakt de marktpositie van de eilanden voor deze beroepsgroepen extra problematisch.

Actuele problematiek

Bonaire zou onlangs een nieuwe arts IZB in dienst genomen hebben. Door persoonlijke omstandigheden heeft deze arts de aanstelling geannuleerd en is deze vacature opnieuw opengesteld.

Saba heeft aangegeven dat hun huidige sociaal verpleegkundige met ziekteverlof is; het huidige team wil een vervanger rekruteren, maar dit zal zeker 3-6 maanden duren.

Statia geeft aan dat de druk voor de public health professional hoog is en dat reguliere taken achterlopen. Bovendien zijn er zorgen over de hospitaier. Hiervoor werden 1 arts en 1 verpleegkundige ingehuurd. Als deze arts eind juni vertrekt, is er bij een uitbraak een tekort aan artsen om zowel hospitaier als hospitaal voor langere periode adequaat draaiende te houden.

Curacao heeft aangegeven dat er voor de korte termijn structureel zeker 2-3 sociaal verpleegkundigen zouden bij moeten komen voor de IZB. (Indien de huidige geleende jeugdverpleegkundigen een switch zouden willen maken zouden i.p.v. sociaal verpleegkundigen ook nieuwe jeugdverpleegkundigen geworven kunnen worden.)

Aruba: In het kader van de voorbereidingen in verband met de heropening van de Arubaanse economie heeft de minister van Volksgezondheid Nederland om bijstand verzocht door het nodige te doen bewerkstelligen opdat het Land Aruba door Nederland (technisch) wordt bijgestaan door middel van het ter beschikkingstellen aan Aruba van: 1 arts-infectieziektebestrijding, 1 arts-epidemioloog en 4 sociaalverpleegkundigen.

Sint Maarten is momenteel bezig met het in dienst nemen van een epidemioloog. Betrokkene zou in juni/juli 2020 in principe al kunnen beginnen. M.b.t. de werving van een arts infectieziekte bestrijding werd aangegeven dat deze functie momenteel niet in de formatie van het ministerie is opgenomen. Voor het traceren van contacten en de follow-up van patiënten zouden 8 extra personeelsleden nodig zijn, waarvan minstens één sociaal verpleegkundige. Het is haalbaar om lokaal verpleegkundigen te werven, hoewel men onzeker is over het niveau en de ervaring van de beschikbare personen.

Oplappingsrichting voor de korte termijn:

De verschillende (ei)landen hebben de afgelopen tijd bijstandsverzoeken ingediend om de personele PH capaciteit op de eilanden voor de korte en lange termijn te versterken. Tevens is in de afgelopen weken bij de (ei)land vertegenwoordigers geïnventariseerd hoe zij de opbouw van personele capaciteit voor de publieke gezondheid op de korte termijn zien en wat zij hiervoor nodig hebben. De korte termijn is in dit kader de periode tot 1 januari 2021.

Oplappingsrichting

Het RIVM heeft reeds 1 arts IZB en 2 sociaal verpleegkundigen voor een tijdsperiode van 4 maanden naar Sint Maarten kunnen sturen en is inmiddels ook een arts IZB voor 3 maanden door het RIVM ter beschikking gesteld aan Bonaire.

Om direct aan de bijstandsverzoeken te kunnen voldoen (en de verschillende teams IZB te ontlasten en te ondersteunen) zijn begin juni vacatures uitgezet voor tijdelijke uitzendingen naar de (ei)landen. Het RIVM voert momenteel regelmatig gesprekken met geïnteresseerd en gekwalificeerd personeel vanuit Nederland.

De vraag van de 6 (ei)landen is voor de warme fase – met name v.w.b. de inzet van sociaal verpleegkundigen – groot. De recente ervaring leert dat het niet duurzaam is om deze capaciteitsbehoefte volledig extern in te vullen. Voor een duurzame invulling moet naast de tijdelijk inzet van sociaal verpleegkundigen uit Nederland ook lokaal worden geworven, waarbij er in samenwerking met de NSPOH een (na)scholingsprogramma kan worden georganiseerd.

Organisatie en financiering

De huidige uitzendingen betreffen Nederlandse GGD medewerkers, welke vanuit hun GGD aan het RIVM gedetacheerd zijn en vervolgens door het RIVM aan de betreffende eilanden uitgeleend worden. Salaris en reiskosten worden gedragen door VWS; kosten voor huisvesting, daggeld en vervoer worden in principe gedragen door het betreffende eiland.

Er moeten nog voorstellen worden gedaan hoe de komende versterking van de personele PH-capaciteit in de vier landen kan worden gefinancierd. Een en ander zal tussen VWS en de drie ministeries van betrokken landen geregeld moeten worden waarbij verschillende opties van cofinanciering of andere ondersteuning door Nederland zullen moeten worden onderzocht.

Lange termijn

Het is van belang om voor de landen een structurele oplossing voor het capaciteitsprobleem te realiseren. Dit moet op zo kort mogelijke termijn worden besloten en opgestart. Hierbij moeten de eilanden ook budgettaire ombuigingen maken, hetgeen in het kader van de opgelegde bezuinigingen ook in overleg met de ministeries van Binnenlandse zaken en VWS in Den Haag zal moeten gebeuren.

Om aan de behoeften vanuit Curaçao, Aruba en Sint Maarten te kunnen voldoen en de verschillende teams IZB te ontlasten en te ondersteunen zullen de landen in samenwerking met het RIVM vacatureteksten opzetten, en deze publiceren op Nederlandse vacaturewebsites.

Artsen zullen waarschijnlijk internationaal geworven moeten worden; in eerste instantie vanuit Nederland, maar ook andere (Anglofone) landen kunnen benaderd worden. In veel landen kent men de functie van 'epidemiologist'; dit zijn interventie-epidemiologen die goed leiding kunnen geven aan het bron- en contactonderzoek. De Nederlandse epidemiologen beperken zich meestal tot surveillance, registratie en analyse waarbij de praktische bestrijding door artsen en verpleegkundigen wordt gedaan.

Organisatie en financiering

In het kader van de IHR werd in 2018/2019 vanuit een daarvoor ingestelde werkgroep al een voorstel aan de 4 ministers van volksgezondheid voorgelegd om 3 sociaal geneeskundigen en 3 beleidsmedewerkers/ epidemiologen aan te stellen. De intentie was dat zij op Aruba, Sint Maarten en Curaçao de publieke gezondheid zouden gaan versterken en zich daarnaast zouden bezighouden met de implementatie, uitvoering en het onderhoud van de IHR. Het idee was om deze professionals in dienst te stellen van resp. Aruba, Curaçao en Sint Maarten en voor de helft van hun tijd vanuit de landen bij het RIVM gedetacheerd zouden worden. Het idee was dat de kosten voor inzet van personele capaciteit op IHR voor de landen beter behapbaar zou zijn. De 3 sociaal geneeskundigen en deze 3 beleidsmedewerkers / epidemiologen zouden voor de helft van hun tijd bij het RIVM gedetacheerd worden. De kosten voor deze detachering, à ongeveer (10)(2b) zouden worden gedragen door Nederland. Voor de andere helft van hun tijd zouden deze artsen en beleidsmedewerkers / epidemiologen betaald moeten worden door de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Deze landen betalen dan ieder (10)(2b) per jaar voor de aanstelling van deze twee medewerkers per land.

Naast dat de geneeskundigen en beleidsmedewerkers / epidemiologen kunnen worden ingezet voor IHR-taken, was de intentie dat zij op de eilanden uiteraard ook ingezet kunnen worden voor andere taken binnen de publieke gezondheidszorg. De functieomschrijvingen die bij goedkeuring, binnen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten kunnen worden uitgezet in een vacature staan in bijlage 1.

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van personele ondersteuning en uitbreiding voor resp. de koude en warme termijn. De kosten bedragen voor een arts grofweg € (10)(2b) per jaar en voor een verpleegkundige ongeveer € (10)(2b). Bij relatief kortdurende uitzendingen waarbij mensen tijdelijk moeten worden ondergebracht moet dat worden aangevuld met vergoedingen voor huisvesting en transport.

Bijlage 1 – Functieprofielen sociaal geneeskundigen en beleidsmedewerkers/epidemiologen

Functieprofiel sociaal geneeskundige

- jeugdgezondheidszorg, inclusief uitvoering rijksvaccinatieprogramma
- infectieziektebestrijding
- samenhang binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
- het verwerven van, op epidemiologische analyse gebaseerd, inzicht in de gezondheidssituatie van de bevolking,
- het elke vier jaar opstellen van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid
- het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen,
- het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering,
- het bevorderen van medisch milieukundige zorg,
- het bevorderen van technische hygiënezorg,
- het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen,
- het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders
- coördinatie bevolkingsonderzoek

Functie-eisen:

- afgeronde studie Geneeskunde en bij voorkeur een afgeronde opleiding Arts Maatschappij en Gezondheid of huisarts met aanvullende opleiding in de public health, bijv. MPH of MIH;
- profielregistratie als arts infectieziekten bestrijding is een pré;
- ervaring in een vergelijkbare functie;
- bovenal communicatief sterk, een goede netwerker, efficiënt, samenwerkingsgericht, besluitvaardig, flexibel en oog voor kwaliteit

Functieprofiel beleidsmedewerker/epidemioloog

- opstellen van draaiboeken en aanpassen van bestaande draaiboeken en richtlijnen aan de hand van evaluaties
- bijdragen aan de collectieve preventie en bestrijding van ziekten;
- inhoudelijke adviezen geven aan professionals in het veld, zoals GGD-medewerkers, bij vragen over de implementatie van richtlijnen en bij uitbraken van infectieziekten.
- Betrokken bij opschaling en respons op grootschalige uitbraken van infectieziekten.
- betrokken bij activiteiten omtrent de implementatie en onderhoud van de IHR
- voorbereiding van besluitvorming, opstellen van adviesproducten, zorg dragen voor planning en bewaking van werkzaamheden en zorg dragen voor rapportage en verslaglegging;
- zorg dragen voor het opstellen en evalueren van interne werkprocessen;
- betrokken bij (internationale) oefeningen en het oefenbeleid

ten slotte ondersteun je onderzoeken die op het eiland worden geïnitieerd.

Functie-eisen:

- sociaal verpleegkundige (HBO-V) met een aanvullende specialisatie in de infectieziektebestrijding of epidemiologie
- affiniteit met de openbare gezondheidszorg
- uitgebreide praktijkervaring als GGD verpleegkundige infectieziektebestrijding
- uitstekende adviesvaardigheden
- ervaring en affiniteit met het ontwikkelen van interne procesbeschrijvingen en de borging van processen
- goed schrijven en presenteren
- werkt zelfstandig en bent flexibel
- werkt gestructureerd en bent resultaatgericht
- je kunt goed samenwerken en bent bewezen stressbestendig

Functieprofiel arts IZB

- bijdragen aan de collectieve preventie en bestrijding van infectieziekten;
- betrokken bij opschaling en respons op grootschalige uitbraken van infectieziekten;
- inhoudelijke adviezen geven aan professionals in het veld, zoals GGD-medewerkers, bij vragen over de implementatie van richtlijnen en bij uitbraken van infectieziekten;
- het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen,
- het verwerven van, op epidemiologische analyse gebaseerd, inzicht in de gezondheidssituatie van de bevolking,
- samenhang binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
- bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering,
- zorg dragen voor het opstellen en evalueren van interne werkprocessen;
- betrokken bij activiteiten omtrent de implementatie en onderhoud van de IHR;

Functie-eisen:

- Arts met de specialisatie Sociale Geneeskunde, Maatschappij en Gezondheid, (profielregister tak IZB of een vergelijkbare specialisatie; je bent ingeschreven in het KNMG specialistenregister)
- bevoegd tot medisch handelen (wet BIG)
- bevoegd tot opdrachtverlening van medisch voorbehouden handelingen
- kennis van organisatorische regionale, landelijke en internationale uitvoering en tevens kennis van relevante wet- en regelgeving, professionele richtlijnen en protocollen

- sociaal, communicatief, verbaal sterk en goed gevoel voor bestuurlijke verhoudingen en omgangsvormen, ook waar deze kunnen afwijken van wat standaard in Nederland gebruikelijk is
- in staat om flexibel snel je plek te vinden in een nieuwe organisatie met respect voor de lokale verhoudingen
- goed in staat om zowel verbaal als in schrift te communiceren in de Engelse taal, beheersing van Spaans of Papiamentu (dit is een extra aanbeveling, maar niet strikt noodzakelijk)

Bijlage 2 – Inventarisatie personele PH-capaciteit in de koude en warme fase

	Huidige bezetting in de koude fase	Nodige versterking voor de warme fase (tot 1 januari 2021)	Opmerking / Advies
Curaçao	1 Arts-epidemioloog 3 Epidemiologen 2 Sociaal verpleegkundigen	2-3 Sociaal verpleegkundigen 1 Arts IZB	<i>De huidige arts-epidemioloog is 2,5 jaar voor zijn pensionering. Gezien de capaciteitsversterking op lange termijn, moet er dringend op zijn vervanging worden geanticipeerd.</i>
Aruba	5 (Sociaal) verpleegkundigen 1 Epidemioloog (plus 5 ondersteunende personeelsleden)	1 Arts IZB 1 Arts-epidemioloog 4 Sociaal verpleegkundigen	
Sint Maarten	1 Epidemioloog (tegenwoordig off eiland) 2 Sociaal verpleegkundigen	1 Epidemioloog (lopend) 1 Arts IZB 8 Personeelsleden voor BCO (waarvan minstens 1 sociaal verpleegkundige)	<i>Bespreek formatieve uitbreiding op ministerieel niveau met Sint Maarten Verpleegkundigen moeten worden opgeleid zodat de vaccinatie van de jeugdgezondheidszorg en de COVID-19-respons kunnen worden voortgezet. Misschien heeft de NSPOH een e-learning om dit te ondersteunen.</i>

Bonaire	2 Sociaal verpleegkundigen / beleidsadviseurs	5 Sociaal verpleegkundigen 1 Arts IZB (loopt) 1 Beleidsadviseur met epidemiologische en / of IZB achtergrond 1 Infectiepreventie expert	<i>Capaciteit zal bij voorkeur zoveel mogelijk lokaal worden aangeworven om duurzaamheid te waarborgen. Er zijn professionals (bijv. verpleegkundigen) op het eiland, maar ze moeten worden opgeleid. Als functies niet lokaal kunnen worden vervuld, wordt tijdelijke ondersteuning van professionals uit Nederland gevraagd. Ook voor training op verschillende gebieden</i>
St. Eustatius	1,5 Artsen 2 Sociaal verpleegkundigen 2 Extra verpleegkundigen	1 Arts IZB (tevens vervanger voor de arts van de hospitaier) 2 Verpleegkundigen met medische affiniteit	<i>De huidige 2 verpleegkundigen zijn bijna uitgeput en de reguliere taken lopen achter op schema / zijn gecompromitteerd.</i>
Saba	1 Arts IZB 1 Sociaal verpleegkundige	1 Sociaal verpleegkundige (vervanger van de verpleegkundige met ziekteverlof) 1 Extra PH professional	

